

ખેડૂતભાઈઓ કપાસનો સંગ્રહ કરી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ પછી વેંચાણ કરવાનો નિર્ણય કરી શકે છે

આ સતત બીજા વર્ષે પણ ચીનને પાછળ રાખીને ભારત વિશ્વમાં સૌથી વધારે કપાસ ઉત્પાદન કરનાર દેશ તરીકેનું સ્થાન જાળવશે. જોકે, દેશમાં ૨૦૧૫-૧૬માં કપાસનું વાવેતર ૧૧૯ લાખ હેક્ટર થયેલું, જે ચાલું વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માં ઘટીને ૧૦૫ લાખ હેક્ટર થયેલ છે, ચાલું વર્ષે કપાસનું ઉત્પાદન ગત વર્ષના ૩૦૧.૫ લાખ ગાંસડી થી વધીને ૩૨૧ લાખ ગાંસડી થવાનો અંદાજ છે (પ્રથમ આગોતરો અંદાજ તા. ૨૨-૯-૨૦૧૬). મુખ્ય કપાસ ઉત્પાદન કરતાં રાજ્યો: ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર, આંધ્રપ્રદેશ અને કર્ણાટક માં સામાન્ય અને સરખી વહેંચણીમાં થયેલ વરસાદ ને લીધે ઉત્પાદકતા સારી મળશે.

ગુજરાતમાં ચાલું વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭માં કપાસનું વાવેતર ગત વર્ષના ૨૭.૧૯ લાખ હેક્ટરથી ઘટીને આ વર્ષે ૨૩.૮૨ લાખ હેક્ટર થયું હોવાનો અંદાજ છે. ઓક્ટોબર, ૨૦૧૬ના પહેલા અઠવાડિયામાં થયેલ સારા અને સરખે ભાગે વહેંચાયેલ વરસાદના લીધે બીન-પિયત વિસ્તારમાં પણ ઉત્પાદકતા સારી મળશે અને ગત વર્ષના ૯૧ લાખ ગાંસડી જેટલું જ ઉત્પાદન થવાની સંભાવના છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય કપાસ સલાહકાર સમિતિના અહેવાલ મુજબ વિશ્વ સ્તરે ચાલું વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માં કપાસનાં વાવેતરમાં ૧ ટકાનો ઘટાડો થશે, પણ વિશ્વ સ્તરે કપાસના ઉત્પાદનમાં ૭ ટકા જેટલો વધારો થઈને ૧૩૨૫ લાખ ગાંસડી થશે, જે ગત વર્ષે ૧૨૪૧ લાખ ગાંસડી જેટલું થયેલ હતું. ચીનમાં કપાસનું ઉત્પાદન ૨૦૧૬-૧૭માં ૪ ટકા ઘટીને ૨૭૦ લાખ ગાંસડી થવાનો અંદાજ છે. જ્યારે, વિશ્વ સ્તરે કપાસનો વપરાશ ૨૦૧૫-૧૬ ના ૧૪૦૦ લાખ ગાંસડી જેટલો જ રહેશે, જે ઉત્પાદન કરતા ૭૬ લાખ ગાંસડી જેટલો વધારે હશે. જેના પરિણામે, બીન-વપરાશી જથ્થો ૭ ટકા ઘટીને ૧૦૬૪ લાખ ગાંસડી થવાની શક્યતા છે. જેના લીધે, વિશ્વ સ્તરે કપાસના ભાવ ગત વર્ષ કરતાં થોડો વધારે રહે તેવો અંદાજ છે.

ભારતમાં ગયા વર્ષનો બીન-વપરાશી કપાસનો જથ્થો લગભગ નહિવત છે અને ચાલું વર્ષે દેશમાં કપાસનું ઉત્પાદન અને વપરાશ લગભગ સરખા ૩૨૦ લાખ ગાંસડી જેટલો થશે. તેથી, જો નિકાસમાં ગત વર્ષની ૭૦ લાખ ગાંસડી કરતાં ૫૦ ટકા ની આસપાસ રહે તો પણ ભાવમાં થોડો સુધારો થવાની ધારણા છે. ગત વર્ષે કપાસના ઓછા ઉત્પાદન અને અપેક્ષિત નિકાસના લીધે કપાસના ભાવ જે નવેમ્બર, ૨૦૧૫માં મણ દીઠ રૂા. ૮૬૦ થયેલ હતાં તે વધીને માર્ચ, ૨૦૧૬માં મણ દીઠ રૂા. ૯૨૦ અને ઓગષ્ટ, ૨૦૧૬માં મણ દીઠ રૂા. ૧૧૮૦ની આસપાસ થયેલ. ગુજરાતના વિવિધ બજારોમાં હાલ કપાસનાં ભાવ મણના રૂા. ૯૫૦ જેટલા પ્રવર્તમાન છે, જે નજીકના ભવિષ્યમાં કાપણી સમયે થોડી વધઘટ સાથે મજબૂત રહેવાની શક્યતા છે અને ત્યાર બાદ તેમાં થોડો વધારો થવા સંભવ છે. સરકારશ્રીએ સને ૨૦૧૬-૧૭ના વર્ષ માટે કપાસના ટેકાના ભાવ મણના રૂા. ૮૩૨ (રૂા. ૪૧૬૦ પ્રતિ ક્વિંટલ) નક્કી કરેલ છે.

ઉપરોક્ત વિગતે બજાર એહવાલની સમીક્ષા કરી, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટીની સંશોધન ટીમે ગોંડલ વિનિમય બજારના કપાસના ઐતિહાસિક માસિક ભાવના આંકડાઓનું પૃથ્થકરણ કરેલ છે. જેના તારણ મુજબ એવું અનુમાન છે કે, અગામી નવેમ્બર, ૨૦૧૬ થી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૭ દરમ્યાન કપાસનો ભાવ મણના રૂા. ૯૨૦ થી ૧૦૨૦ (૪૬૦૦-૫૧૦૦ રૂા./ક્વિંટલ) જેટલા રહેવાની શક્યતા છે. જેથી ખેડૂતભાઈઓએ ઉપરોક્ત બાબતોની નોંધ લઈ અનુકૂળતા મુજબ કપાસનો સંગ્રહ કરી, જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ પછી વેંચાણ કરવા પોતાની રીતે નિર્ણય કરી શકે છે.

આપણા પાડોશી દેશો, બાંગલાદેશ, ઇન્ડોનેશિયા, વિયેતનામ વિગેરેમાં કપાસની નિકાસમાં વધારો કરી, ધારણા મુજબની નિકાસ જાળવાય રહેશે તો ભવિષ્યમાં કપાસના ભાવમાં થોડો વધારો થવાની શક્યતા રહેલી છે.